

alkalommal táblázatos kimutatást készített Magyarország borkiviteléről Galicziába és Oroszországba. Mivel hasonló kimutatások nálunk amúgy is a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak, adjuk itt egész terjedelmében. A nagymihályi kimutatás szerint 1800, 1801 és 1802-ben Galicziába és Oroszországba a következő borfajokat szállították Magyarországból:

Galicziába:

Év	Tokaji aszu	A harminczad	A vám
1800	9 akó	1 frt 49 kr.	10 frt 54 kr.
1801	159 „	31 „ 52 „	191 „ 12 „
1802	245 „	49 „ 6 „	294 „ 40 „
Év	Máslás	A harminczad	A vám
1800	2221 akó	222 frt 7 kr.	1332 frt 45 kr.
1801	3541 ¹ / ₄ „	354 „ 7 „	2124 „ 45 „
1802	8418 „	841 „ 51 „	5051 „ 6 „
Év	Asztali bor	A harminczad	A vám
1800	67362 akó	1684 frt — kr.	10104 frt 30 kr.
1801	78574 „	1964 „ — „	11786 „ 13 „
1802	110224 „	2755 „ — „	16536 „ 59 „

Ugyanezen idő alatt Oroszországba directe vittek 25 akó tokaji aszút 2742 akó máslást és 10710 akó asztali bort. Az egész kivitelnél a három év alatt húsz esetben fordult elő csalás s a lefoglalt bor értéke 4946 frt-ra rúgott. Vámban és harminczadban az összes bevétel 59000 frt-ot tett ki.

Dr. Takáts Sándor.

A magyar királyi sóhivatalok bevétele 1720—1724-ig. Magyarország és Erdély sóbányái mindenkor kimeríthetlen jövedelmi forrásul kínálkoztak s mégis a 16. és 17. században számbevehető hasznót alig hajtottak. Ennek oka részben a folytonos háború, részben pedig az udvari kamara gazdasági politikája volt. Az udvari kamara két századon valóságos harcot folytatott a magyar kősó ellen és sókereskedésünk elé ezer és ezer akadályt gördített, hogy ily módon nálunk minél nagyobb piacot teremthessen az osztrák főtt sónak (azaz a gmundeni és hall-i sónak). Felhasználván a Dunán a kedvező közlekedési vonalat, az ország nyugoti részeit válósággal elárasztották osztrák sóval és sok városunkba a magyar kősót be sem bocsátották. S mivel a hadsereg részére nem csak az élelmezésre, hanem igen sokszor fizetés gyanánt is kizárólag osztrák főtt sóval szállítottak, ilyen módon a 17. század végén ez a só már egészen Szerbiáig eljutott. Amennyi jövedelmet hozott ez az udvari kamara révén az örökös tartományoknak, ugyanannyi kárt okozott Magyarországnak. II. Rákóczi Ferencz szabadságharchoza azonban, sok egyéb appalddal együtt, az osztrák sókereskedésnek is végét szakasztotta. A békeség helyreálltával, aztán egyszerre rendkívül emelkedni kezdett a magyar sókereskedés s ezzel hazánk kincstára új és gazdag jövedelmi forráshoz jutott. A 18. század harmadik évtizedének öt évéről az alábbi kimutatás világos tájékoztatással szolgál:

A sóhivatalok nevei	Bevételek					Kiadások				
	1720 frt	1721 frt	1722 frt	1723 frt	1724 frt	1720 frt	1721 frt	1722 frt	1723 frt	1724 frt
Szeged.....	60515	168942	206468	384373	385269	13572	28473	18496	46055	10126
Pest.....	96102	63871	63349	35927	27459	13520	16740	15608	11757	8085
Komárom..	78254	66800	67018	50165	26308	3068	3626	3041	3211	2414
Győr.....	102297	107185	79716	57081	32473	3867	3454	5661	3924	2334
Újlak.....	—	—	17848	18451	11869	—	—	4614	5162	4763
Tokaj.....	100987	105305	121953	85694	124305	7518	3060	7600	9042	11424
Szolnok....	176407	130522	158359	65090	68304	40314	49216	17507	27278	20277
Sóvár.....	52089	43015	40119	49279	45024	10521	29191	31472	23783	28813
Rózsahegy..	79835	69992	89360	77100	62697	40940	50263	114677	83596	60080
Zsolna.....	33725	31665	27982	25755	25755	7013	26213	22274	15920	26885
Eszék.....	216189	221805	205990	150851	131189	39810	38628	35498	40424	29532
Pozsony....	61974	61728	65424	58097	34992	5210	6691	7705	5114	1837
Turdoss....	38371	28437	11218	9181	9552	26230	10351	4563	2037	3285
	Az összes bevétel					Az összes kiadás				
	1104877	1110245	1169226	1078086	992837	251463	314934	343648	344378	282870

Tehát öt év alatt az összes bevétel 5.455,271 frt, a kiadás pedig 1.536,693 frt volt. Eszerint egy évre átlag 1.091,054 frt bevétel és 308,938 frt kiadás esik s így egy évi tiszta haszon 782,116 frt-ra rúgott. A felsoroltakon kívül még öt helyen volt sóhivatal, úgymint: Tárkányon, Munkácson. Ungvárt, Homonnán és Bártfán. Ez az öt sóhivatal azonban a rózsahegy-i főhivatal alá volt rendelve. A fentebbi kimutatás kétségtelenné teszi, hogy sókereskedésünk 1720-tól fogva állandóan és jelentősen hanyatlott, úgy hogy 1724-ben a bevételek már 112,047 frt-tal csökkentek. Amint a kimutatásból láthatjuk, a folyóvizek partjain levő sóhivataloknak alig volt kiadásuk. Így például Tokajban 1720-ban 100,987 frt bevétel mellett csak 3060 frt volt a kiadás; Eszéken ugyanez évben 216,189 frt bevétel mellett a kiadás csakis 39810 frt-ra rúgott. Ellenben ott, hol a só szárazföldön kellett szállítani, a kiadások rendkívül nagyok. Így Rózsahegyben 1720-ban 79,835 frt-nyi bevétel 50263 frt kiadással járt.¹⁾

Dr. Takáts Sándor.

¹⁾ A kimutatás a Közös pénz. levélt. Österr. 16723. Fasc.-ban van.